

09.08.2019

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite STM/2278/2019 ; STM054:00/2019

Asia **OKM lausunto; sosiaali- ja terveysministeriön asetus geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä**

Pyydettyinä lausuntona opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa seuraavaa:

Korkeakoulusektorilla niin yliopistoissa kuin ammattikorkeakouluissakin on opetukseen ja tutkimukseen liittyviä aktiviteettia, joissa käytetään muuntogeenisiä organismeja. Näitä tutkimuksen ja opetuksen aktiviteetteja voi olla esimerkiksi viljelyyn liittyen koetiloiilla tai esimerkiksi lääketieteen laboratoriossa.

Asetusehdotus liittyy geneettisesti muunnettujen organismien niin kutsutusta tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/18/EY muutettujen liitteiden kansalliseen täytäntöönpanoon. Direktiivi on harmonisoitua lainsäädäntöä, joten kansallisessa säädöksessä ei ole mahdollista säätää siitä poikkeavalla tavalla. Euroopan komissio on muuttanut avoimen käytön direktiivin liitteitä uudella ympäristöriskinarviointidirektiivillä (EU) 2018/350, jolla päivitetään muuntogeenisiä organismeja sisältävien tuotteiden ja kenttäkokeiden ympäristöriskinarvioinnin vaatimukset vastamaan Euroopan unionin Elintarviketurvallisuusviraston EFSA laatimia ohjeistuksia. Myös ympäristöriskinarviointidirektiivi on harmonisoitua lainsäädäntöä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että ympäristöriskinarvioinnin tiukentaminen edistää turvallisuutta ja systemistä osaamista. Direktiivin kansallinen täytäntöönpano kuitenkin tiukentaa nykyisiä ympäristöriskien arvioinnin suorittamisperiaatteita. Tutkimusryhmien, jotka hakevat lupaa muuntogeenisen organismin tarkoitukselliseen levittämiseen ympäristöön kokeissa, olisi hakemusprosessissa toimitettava lupaviranomaisena toimivalle geeniteknikan lautakunnalle nykyistä enemmän tietoja. Vaadittavat lisätiedot ovat luonteeltaan sekä kokeellisia että laskennallisia. Muutokset myös edellyttävät raakadatan ja tietokonemallinnusten toimittamista hakemuksessa sähköisessä, tilastollisesti analysoitavassa muodossa. Tutkimustyö siis viime kädessä monimutkaistuu ja tulee kalliimmaksi.

Muuntogeenisiä organismeja koskevassa sääntelyssä tulee säilyttää mahdollisuus tutkimustaidon ylläpitämiseen ja tutkimustiedon hyödyntämiseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että asetuksen taustoituksessa tulisi olla näkyvissä, että geenimanipuloinnin tekniikoista ja niiden käytön seurauksena syntyneistä

organismeista (GMO) on mahdollisten haittojen lisäksi usein hyötyä yhteiskunnalle ja kuluttajille. Erityisesti on huomattava, että GMO-tekniikoita ei tule sekoittaa geenikirurgisiin tekniikoihin (esim. CRISPR-cas9 -geenisakset). Mahdollinen säätely geenikirurgisista tekniikoista tulee tehdä erikseen.

Suomalaisen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän sekä suomalaiselle tutkimukselle perustuvan korkeakouluopetuksen kannalta on tärkeää, että suomalaisilla tutkijoilla on mahdollisuus suunnata tutkimusta erilaisiin tutkimuskohteisiin ja samalla tehdä eettisesti kestävä, hyvän tieteellisen käytännön mukaista tutkimusta.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Opetusneuvos

Paavo-Petri Ahonen